

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

На № _____ від _____

Володимиру БОГАТИРЮ

foi+request-125891-
@████

*Щодо роз'яснення
законодавства*

Шановний пане Володимире!

Міністерство економіки України опрацювало Ваш запит на інформацію від 29.03.2024 (вх. № ЗІ-369-24 від 03.04.2024) щодо надання роз'яснення стосовно правових підстав захисту в Україні інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності Федеративної Республіки Німеччина та інформує.

Порушене у запиті питання не належить до публічної інформації, визначеної Законом України «Про доступ до публічної інформації», а потребує роз'яснення норм чинного законодавства.

Ураховуючи викладене, відповідь на Ваше звернення надається згідно з положеннями Закону України «Про звернення громадян».

Питання захисту інвесторів на території України, зокрема інвесторів з Федеративної Республіки Німеччина, законодавчо врегульовано Законами України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні», «Про державно-приватне партнерство» та «Про концесію».

Крім того, на двосторонньому рівні діє Угода між Україною і Федеративною Республікою Німеччина про сприяння здійсненню і взаємний захист інвестицій, вчинена в м. Київ 15.02.1993, ратифікована Законом України від 11.10.1994 № 193/94-ВР (далі – Угода).

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач Бігун Надія Валеріївна

Сертифікат 3FAA9288358EC0030400000054F73400CD21C400

Дійсний з по 12.10.2025 23:59:00

Мінекономіки

3904-05/25256-09 від 05.04.2024 19:01

Згідно зі статтею 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» захист інвестицій – це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв'язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах.

Відповідно до статті 10 Закону України «Про режим іноземного інвестування» (далі – Закон) іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями, відповідно до законодавства України. Не підлягає відшкодуванню упущена вигода інвестора із значними інвестиціями за спеціальним інвестиційним договором у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням державою в особі Кабінету Міністрів України та/або органом місцевого самоврядування, якщо такий орган є стороною спеціального інвестиційного договору, зобов'язань за таким договором.

Усі понесені витрати та збитки іноземних інвесторів, завдані їм внаслідок дій, зазначених у статті 9 Закону та частині першій цієї статті, повинні бути відшкодовані на основі поточних ринкових цін та/або обґрунтованої оцінки, підтверджених аудитором чи аудиторською фірмою.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору, повинна бути швидкою, адекватною та ефективною. Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у статті 9 Закону, визначається на момент припинення права власності.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у частині першій цієї статті, визначається на час фактичного здійснення рішення про відшкодування збитків. Сума компенсації повинна виплачуватись у валюті, в якій були здійснені інвестиції, чи в будь-якій іншій прийнятній для іноземного інвестора валюті відповідно до законодавства України. З моменту виникнення права на компенсацію і до моменту її виплати на суму компенсації нараховуються відсотки згідно з середньою ставкою відсотка, за яким лондонські банки надають позики першокласним банкам на ринку євровалют (ЛІБОР).

Згідно зі статтею 9 Закону іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення рятівних заходів у разі стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій. Зазначена реквізиція може бути проведена на підставі рішень органів, уповноважених на це Кабінетом Міністрів України.

Рішення про реквізицію іноземних інвестицій та умови компенсації можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Також пунктом 2 та пунктом 3 статті 4 Угоди визначено, що інвестиції громадян або товариств однієї Договірної Сторони можуть підлягати примусовому вилученню, націоналізації або іншим заходам, аналогічним їм за своїми наслідками, на території іншої Договірної Сторони тільки в суспільних інтересах і з виплатою компенсації. Компенсація повинна бути адекватна вартості вилученої інвестиції, визначеної безпосередньо перед моментом, коли офіційно стало відомо про фактично здійснені заходи, або які мають відбутися щодо примусового вилучення, націоналізації чи інших з аналогічними наслідками. Компенсація повинна виплачуватись без затримки і до моменту її виплати на суму компенсації нараховуються банківські проценти у відповідності до діючої процентної ставки; вона повинна бути практично використовуваною і вільно перевідною. Не пізніше моменту здійснення примусового вилучення, націоналізації або заходів, аналогічних їм за своїм характером, повинні бути вжиті відповідні профілактичні заходи щодо визначення сум і порядку виплати компенсації. Повинна бути передбачена можливість розгляду у загальному судовому порядку правомірності здійснення примусового вилучення, націоналізації або заходів, аналогічних їм за своїм характером, а також розміру компенсації.

Громадянам або товариствам однієї Договірної Сторони, інвестиціям яких завдана шкода на території іншої Договірної Сторони внаслідок війни або інших озброєних зіткнень, революції, надзвичайного стану або заколоту, буде наданий цією Договірною Стороною режим не менш сприятливий відносно відшкодування збитків, відступних сум, компенсації або інших виплат, ніж для своїх громадян або товариств. Ці платежі повинні бути вільно перевідними.

Протоколом при підписанні Угоди також встановлено, зокрема щодо статті 4 Угоди, те, що право вимоги компенсації існує також і в тому випадку, коли держава своїми заходами втручається у підприємство, що є предметом інвестицій і тим самим заподіює суттєву економічну шкоду.

Водночас повідомляємо, що пунктом 2, пунктом 3 та пунктом 4 статті 11 Угоди визначено порядок вирішення спорів між однією Договірною Стороною та інвестором держави іншої Договірної Сторони.

Якщо суперечка не може бути врегульована протягом шести місяців з моменту заяви про неї однією із сторін у суперечці, то за вимогою громадянина або товариства іншої Договірної Сторони вона передається на вирішення третейського суду. Якщо сторони в суперечці не домовляються про іншу процедуру, то слід відповідно застосовувати пункти 3-5 статті 10 Угоди таким чином, щоб призначення членів третейського суду здійснювалось сторонами у суперечці у відповідності до пункту 3 статті 10 цієї Угоди, і щоб кожна сторона в суперечці – у випадку недотримання строку, вказаного в пункті 3 статті 10 Угоди і при відсутності іншої домовленості – могла просити голову арбітражного суду Міжнародної торговельної палати в Парижі здійснити необхідні призначення. Рішення третейського суду доводиться до виконання у відповідності до національного законодавства.

Під час третейського розбору про виконання рішення третейського суду Договірна Сторона, що бере участь у суперечці, не буде висувати як аргумент того, що громадянин або товариство іншої Договірної Сторони одержали частку або повну компенсацію за заподіяну шкоду на засаді страхування.

Якщо обидві Договірні Сторони є також державами-сигнатаріями Конвенції про урегулювання суперечок між державами і громадянами інших держав відносно інвестицій від 18 березня 1965 р., то згадані в цій статті суперечки між сторонами, які брали участь в них, розглядатимуться в третейському суді у відповідності до вищезгаданої Конвенції за винятком тих випадків, відносно яких сторони у суперечці домовляються про іншу процедуру; цим кожна Договірна Сторона дає свою згоду на такий порядок.

Разом з цим інформуємо, що відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України

Також з метою забезпечення прозорості діяльності органів державної влади, сприяння зниженню рівня корупції та запобігання недобросовісній (нечесній) поведінці стосовно суб'єктів підприємництва в Україні, постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 691 утворено Раду бізнес-омбудсмена, яка є постійно діючим консультативно-дорадчим органом

Кабінету Міністрів України. З метою виконання покладених на неї завдань Рада: розглядає скарги суб'єктів підприємництва щодо вчинення корупційних діянь та/або інших порушень їх законних інтересів; звертається із запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та/або суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, стосовно вжиття заходів щодо реалізації рекомендацій Ради; збирає, опрацьовує та систематизує інформацію щодо справ, які нею вивчаються у зв'язку з розглядом скарг; виконує інші завдання, визначені групою сторін.

Принадно інформуємо, що під час опрацювання відповіді на Ваше звернення Мінекономіки не отримало інформації Мін'юсту щодо розгляду інвестиційних спорів за заявами іноземних інвесторів до України відповідно до Угоди, кількості таких спорів, результатів їх розгляду та розміру сум що підлягали виплаті за період дії цієї Угоди.

У разі надходження запитуваної інформації Вас буде поінформовано додатково.

Водночас просимо зауважити, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, вони мають лише роз'яснювальний, інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

З повагою

Заступник Міністра економіки України

Надія БІГУН